

БЕЛАРУСЬ

Штадзенная політычна-эканамічная і літаратурная газета

пад агульным кіраваннем Язэпа Лёска.

№ 5 (61).

Менск, Субота 10 студзеня 1920 г.

№ 5 (61).

Да зямельнай праграмы увагі.

Вызваленне працоўнага сялянства.

Справа вызвалення працы ад панавання капіталу неразрывна звязана з процістаяннем усіх творчых сіл кожнага краю. Гэта ў роўнай меры адносіцца як да сферы фабрычна-прамысловай, так і сельска-гаспадарскай. З гэтага пагляду п'я граба ўварацца на раз'ясненне ў Беларусі зямельнага пытання, — пытання аб вызваленні беларускага сялянскага працоўнага народу з-пад панавання зямельнай буржуазіі, якое вынікае з факту ўладання апошнімі вялізарнымі абшарамі зямлі.

Падвойны характар малазямельна.

Залежнасць беларускага сялянскага працоўнага людзі ад зямельнай буржуазіі ёсць дваякая. З аднаго боку, тутакса ўжо пачаў вытварацца клас сельска-гаспадарскіх работнікаў-парабоў, якія ня маюць ніякае зямельнае ўласнасці. З другога боку, пераважаюць масы сялянства — гэта малазямельныя гаспадары, якіх зямля, пры сучаснай візанай зямельнай культуры, ня можа пракарміць, і яны прымушаны частку сваёй сілы рабачай прадаваць панскім дваром. Дыя нават значная частка сялян, якім гаспадарка дае гатулькі, што ім на скромнае жыццё хватала, знаходзяцца ў тэй або іншай залежнасці ад двароў ці то праз недахватку пашы, вадзі, лесу, ці сэрвітуты і т. п.

Падвойны характар сялянскага малазямельна пераходзіць у нормальнаму раздзяленню сельскага насілення на класы. Патрэба для малазямельных сялян прадаваць сваю рабачую сілу на месцы і пачаўшыся кінучы на адзін момант сваю гаспадарку робяць тое, што заробатныя пашы гэта, прыкованыя да свайго загону людзей норміруецца чыста мясцовымі варукамі і часта адбываецца на заробатках сельска-гаспадарскіх работнікаў-пролетарыяў, павінаючы яе. З другога боку, такі малазямельны хлебараб — гэта найчасцей бліжэй гаспадар, дыя увесь плыб сваёй працы спажывае для сябе, нікога не прадаючы на рынку.

Тэндэнцыя вёскі.

Скасаванне гэтай падвойнасці — пась першая задача, якую трэба бачыць у зямельным пытанні. Жыццё беларускай вёскі, тэндэнцыя малазямельнай гаспадаркі да пашырэння яе абшару, урэшце — уся псыхалогія беларускага сялянства, — усё казвае, што звышштатнае падвойнае характару малазямельна хлебараба трэба ждаць дарогай павышчэння малазямельнай гаспадаркі да рацыянальнай нормы.

Вытворчая норма.

Жыццё адкілае норму трудавую — значыць, і той тып гаспадаркі, пры котрым яе раз'ясненне павінна адбывацца сілам гаспадары вырабіць свой надзел сваімі рукамі, не карыстаючыся наймальнімі сіламі.

Трудавая норма — гэта неабсячана для ўсёго насілення месці, бо яна абмяжае вытворчасць дробнай сялянскай гаспадаркі да мінімуму, залежнага ад зямельнага складу сілы, і прымушае ўважліва перадаваць, каб у малазямельнай ці абзясцелюдаўшай сілы зямля не марнавалася пустуючы. А ўсялякі перадаваць — гэта ёсць раз'ясненне і руйнаванне таго зусім непаддаючага перакройцы арганізацыянага варштату, які становіцца кожнай сельска-гаспадарскай адзінкай. Беларускі сялянін, пры выкінуўшы ад якога да вязьменнай гаспадаркі на права асабістай ўласнасці, ніколі ня здолеў-бы прыпасавіцца да сыстэматычнага руйнавання наладжанай сыстэмы гаспадаркі раз'ясненнем і пераарыставаннем яе.

Норма павінна быць не трудавая, а сямейная. Гэта значыць, што яна павінна даць сяляншаму магчымасць ня

толькі пракарміць сябе, але куды найбольш прадуктыўна спажываннем рабачай сілы даць даволі хлеба на рынак, які дагатуль блізка цэлкам заспаківае аднымі дварамі. Патрэба ўстанаўленне мінімуму зямельнай ўласнасці. Толькі тады зямельная рэформа, абертваючы сялян у прадукцыйна, пачне ўнярод раз'ясненне вытворчых сіл краю, не абмяжваючы сельска-гаспадарскай прадукцыі, што было-бы нямыслым пры пераходзе дварных абшараў у рукі народу на грунце працоўнай нормы.

А такі пераход нямыслым, бо зямель скарбовых, прыгоўных над упразу, у нашым краі зусім мала (яны пераважна над лесам), дварныя-ж абшары становяць калі 45% усёй зямлі.

Право ўласнасці.

Зямля, як лес, вода і негры зямлі — гэта нацыянальнае багацце. Толькі увесь народ у сваім цэлым павінен быць гаспадаром усіх зямельных абшараў, лесоў, вод і тых мінеральных скарбаў, якія захованы ў зямной вятры. І тут трэба стаць прынцыпальна на грунце нацыяналізацыі зямлі.

Аднак, той факт, што беларускі сялянін — нават самы малазямельны — ёсць тыповы ўласнік, што фактычна напывналізацыя ўсёй зямлі выклікала-бы востры канфлікт з нагаладамі і нажаданьнямі вяскоўных працоўных мас, — той факт прымушае шукаць раз'ясненне зямельнага пытання на грунце захававання прыватнае ўласнасці, арганізацыі адначасна законамі право прыватнае ўласнасці і канфіскацыі зямельнага рэнту на карысць усяго народу.

Конфіскацыя і выкуп.

Раз раз'ясненне зямельнага пытання вымагае пераходу вялікіх абшараў зямлі ў рукі малазямельнага сялянства, раз ад гэтага залежыць вызваленне выскоўнага рабачага людзі ад павышэння абшарнікаў. — Народ павінен арганізаваць зямельнай ўласнасці пачаць ад вялікіх дварных абшараў. А як гэныя абшары становяць пераважна народнае дабро, раскопанае пшамі ў часах шляхоцкага панавання, дыя усё, што вышлі максімуму, які павінен быць спецыяльна ўстаноўлены, маюць залічана ў нацыянальны зямельны фонд для ніякага выкупу.

Конфіскацыя без платы ўсё абшарніцкай зямлі не магчыма: раз право ўласнасці для сялян астаецца, яно ня можа быць скасавана для другой катэгорыі ўласнікаў, пакідаючы іх без кука хлеба і варштату працы. Апрача таго, вялікія гаспадары, як глаўныя прадукцыі хлеба, ня могуць быць знішчаны без моцнага павышэння агульнае прадукцыі хлеба. Дзеся гэтага, пашыя канфіскацыі лішку па-над максімуму, вялікія гаспадары ў межах таго максімуму не паддаючы канфіскацыі. Толькі ў прыпалках, калі-б дазволілі малазямельным гаспадарам да нормы вытворчай вымагае далейшага пераходу дварных зямель у нацыянальны фонд, — пераход гэты павінен адбывацца дарогай выкупу таго, што ніжэй устаноўленага максімуму.

Ведама, вялікія гаспадары, якія маюць асабліва высокую культуру, павінны быць захованы ў цэласці і выкарныстаны дзеля навуковых мэт, дзеля спецыяльнага вытворчых тых ці іншых прадуктаў і т. д. Яны могуць адрывацца ў рукі лаўрусаў сельска-гаспадарскіх работнікаў — беззямельных.

Рацыянальныя фэрмы.

Пры арганізацыі дробных рацыянальных гаспадарак павінна быць зроблена ўсё, каб яны адрывалі патрэбы рынку і папраўдэ становілі поступ у раз'ясненне вытворчых сіл краю.

Зямельная політыка павінна кіра-

вацца да самага шырокага раз'яснення коопэрацыі — як для збыту, так і вытворчай, а на гэтым грунце і да індустрыялізацыі сельскай гаспадаркі.

Агранічэнне права ўласнасці.

Законам павінна быць забяспечана нямагчымасць драбняння сялянскіх гаспадарак ніжэй мінімальнай нормы (выплаткі могуць быць зроблены толькі для высока-культурных зямель, а норма павінна паніжацца ў мору падняцця зямельнай культуры). У звязку з гэтым закон устаноўлівае варункі пераходу зямлі з рук у рукі і арганізаваць право спадчыны, а такжа пераходзіць зямельнай спекуляцыі, пакідаючы нацыянальнаму фонду прашэнства на куплю прадаваных зямель.

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ПОЛЬСКАГА ГЕНЭРАЛЬНАГА ШТАБУ.

Ад 6—1.

Літоўска-Беларускі фронт. Нашы войскі ўсполку з прыязнымі латыскімі войскамі, пад супольнай камандай генэрала Рыдэ-Сымігала ў прысутнасці і пад агульным кірункам камандуючага фронтам гэн. Шаптыцкага, здабылі, 3-го студня а 1-й гадзіне дня, месці і крэпасць Дзвінск. Адначасна пасунуліся наперад: латыскія атрады на поўнач, польскія атрады на ўсход ад Дзвінску. Гэтым чынам асягнута беспасрэдняя лучнасць паміж Польшчай, Латвіяй і Эстоніяй. З ваеннай здабычы дагатуль адмечана некалькі сот палонных, некалькі гармат з упушкай, колькінаццаць кулямётаў і шмат чыгуначнай магнасці. На рэшце фронту ажыўленая разведчая чынасьць.

Валынскі фронт. Стычкі разведчых патрулёў.

Ад 7—1.

Літ. бел. фронт. Пры пашырэнні нашага наступлення к поўначы і ўсходу ад Дзвінску нашы і Латыскія атрады занялі лінію ракі Дубны. Затым, пераа Вышкі і ст. Малинаўка прайшлі да Дзвіны. Устаноўлены цесныя контакт з латыскімі войскамі.

Моцнае бальшавіцкае нападение на прадмостнае умацаванне Бабруйска каля вёскі Вавулічы адбіта. Пры гэтым, мы ўзялі некалькі дзесяткаў палонных.

Валынскі фронт. К усходу ад Ракіткі наш разведчы атрад зрабіў моцны напад і разбіў каля Бела-Каравічаў заслону бальшавіцкага панцэрнага поезду. Пры гэтым, мы захапілі болей дзесяці палонных і кулямёт. На рэшце фронту ажыўленая разведчая чынасьць.

Ад 8—1.

Літ.-бел. фронт. Бальшавікі паставілі бараніць Дзвінск усімі сіламі і толькі адвага нашых латыскіх войск, рашучасць і здольнасць каманды паслужылі прычынай такому удачнаму рэзультату гэтай операцыі.

Цяперашніе няўдачны бальшавіцкія контр-атакі на Вішкі і Дубно, якія робяцца сьвежымі войскамі, разбіты нашымі часцямі.

Беззямельныя.

На роўных правах з малазямельнымі павінны быць забяспечаны і беззямельныя гаспадары, якія вядуць гаспадарку на арандавай зямлі, а такжа ў меры магчымасці — беззямельныя парабкі.

Наагул-жа, парабкі павінны карыстацца з асабістай апекі законаў, калі працуюць у дварох ці ў сялянскіх фэрмах.

Рэнта.

Конфіскаваная рэнта павінна плаціцца усімі гаспадарамі ў касу зямельнага фонду ды пшчы на пакрыццё: 1) коштаў на правядзення зямельнай рэформы; 2) выкупу зямлі ў фонду; 3) пачаты гаспадаром дзеля раз'яснення і паліпшэння гаспадаркі. А. Н.

На паўдні ад Полацку нашы часці ўчынілі энэргічны напад, разбіўшы варожыя пазыцыі каля Карпанічы, захапіўшы болей дзесяці палонных.

На рэшце фронту жывая разведчая чынасьць.

Валынскі фронт. Старанне разведкі.

Арганізацыя беларускага войска у Францыі.

Спаўняючы просьбу Ураду Беларускай Народнай Рэспублікі, Францускі Урад загадаў выдзяліць спаміж былых расійскіх вайсковых у межах Францыі ўсіх беларусаў.

Выдзяленне ўжо пачалося ў крэпасці Вэрдэн пад кірункам французскага генэрала Рампона ў паразуменні з беларускімі міністрам абароны, палкоўнікам Ладновым.

Беларускія часці ўжо пачалі арганізавывацца. Гэтае войско будзе падлягаць беспасрэдна Ураду Беларускае Народнае Рэспублікі.

Хаос у Прыбалтыцы.

ВАРШАВА, 8—1. Прыбалтыцы грозіць небяспека новай вайны паміж Эстоніяй і Латвіяй.

Паміж Латвіяй і Літвой пачаліся непаразуменні на грунце ўстанаўлення граніц. Магчыма, што паміж гэтымі абедзьвюма дзяржавамі пачнецца новая вайна. У некаторых пагранічных мясцох ужо адбываюцца ваенныя стычкі.

Польшча окупіруе Украіну?

ЛЬВОЎ 9 — 1. У румынскіх урадовых кругах адтрымана вестка, што коаліцыя перадае Польшчы мандат на заняцце ўсёй Украіны. Як ракомпансацыю, коаліцыя зробіць Польшчы розныя уступкі. Галоўным камандзірам окупацыйнай арміі павінен быць генерал Развадоўскі.

Польшча проці бальшавікоў.

ЛЬВОЎ, 8—1. „Одескія Новості“ паведамляюць, што ў скорым часе будзе вынесена пастанова аб перадачы Польшчы Валынска-Літоўска-Беларускіх „крэсу“ за леамаганьне з бальшавікамі.

Жмерынка у руках палкоў.

ЛЬВОЎ, 8—1. Польскі чыгуначны батальён заняў ст. Жмерынку.

На Піншчыне.

Ёсць „прытча во языцех“ у Мешчыне—гэта Пінскі павет. Ніколі там нікога добрага ня было ў політычным і адміністрацыйным жыцці. Калі яшчэ ў часы Мікалая II ў некаторых паветах на чале ўлады стаялі людзі, з якімі павяла з ліхам можна было яшчэ мірна, то ў Пінскім павеце гэтага ня было. Там правілі паветам толькі адны чарнасоценцы.

Адбылася рэвалюцыя. Здавалася-б, што ўсё жыццё павінна пайці ў другім кірунку. Пінчук заварушыўся, стаў будаваць сваё новае жыццё, а ахота да будавання ў яго ёсць. Заміналі яму ў гэтым тые салдаты, якія ў той час былі на фронце. Нынэ руйнавалі там усё, што пападала пад рукі. Палілі майяты, грабілі усё тое, што было на працоўнай рукамі пінчука, які чакаў часу, калі гэта ўсё добра стане яго ўласным.

Але вось адбыўся Верасейскі мір. На гэтым міру Піншчына адыйшла да Украіны. Усе там былі і адоволяліся: жыць з багатай Украінскай старонкай будзе вельмі добра. Бо зноў жа казалі, што зямлю адбіруць ад нас і аддадуць сялянам. У пінчука з'явіліся веселівыя думкі і больш надзеі ў лепшую будучыню свайго жыцця. Але замест усяго жаданага добрага, калі на украінскі пагод асеў гэтымі Скарападзі, Пінскі павет атрымаў карцельныя атрады. Гэтыя атрады так білі пінчука, што аж жудасна ўспомініць. Можна відаць, я было такіх пабоек ад карцельных атрадаў, як у Пінскім павеце. Трэба адзначыць, што пінчук, калі жыццё ня так ідзе, як ён хоча, то ён ніколі з ім не памірае. Можна гэта і было адною з прычын, з якой рэзьяжжвалі карцельныя атрады па павеце і ўсюды наносілі здыск.

Анавадаюць, што ў адной вёсцы паставілі сялян у рад і білі па чарзе аж да смерці. Чарга дайшла да аднаго старога дзеда. Той папрасіўся памаліцца перад смерцю Богу. Яму пазволілі. Згаварыўшы пацеры, дзед павярнуўся да катэ-салдату самітэрнай і сказаў: „Богу—душу, а вам—гэта!“

Прайшло і гэта. З'явіліся маскоў-

скіе бальшавікі. І яны не далі пінчуку жыць сваім уласным самабытным жыццём, не далі таго, чаго ён жадаў. Прайшлі палкі. На бяду разам з ім, як сарапча, прайшла на павене дэнін-ска-расійская легія. Гэтая легія ўжо расфармована палкамі, але шмат людзей з яе прысмакталася на службу да палкаў, якія пачынаюць здыскавацца над народам. Так, пачальнікам рэвіру ў Луцінцы назначаны ахвіпар з гэтай легіі. Разумеюцца, нічога добрага дзе не сялення ён рабіць ня будзе. Ды ўзяць наагул усіх урадаў і жандармерію. Яны там робяць толькі адно кепскае дзеда мясцовага насельніцтва. Бо калі каля большых цэнтраў людзі трохі хоп саромеюцца ці баяцца рабіць здыск, то гэтага няма ў глухых закутках. Там вольна дэста над сялянінам батуг, мала гэтага—шомвал. А яшчэ вышуклі і новы спосаб—біць па пятах, палажыўшы на іх дошку. На дошцы б'юць, а пята разсякаюцца. Селянін прыціх і чакае лепшае долі ад сваё ўласнае гаспадаркі на сваёй зямлі, і ён яе прычакае.

Селянін.

Політычныя весткі.

Проці савецкай Расіі.

Лёнданская газета „Morningpost“ заклікае Польшчу, каб не адкадаваць пачала наступлення проці бальшавікоў. За гэта, як кажа „Morningpost“, Польшча дастане ад Антанты: 1) поўнае прызнанне яе дамаганьняў да ўсходняй Галіцыі, так званую поўную суверэнітэц Польшчы ў усходняй Галіцыі, яны толькі пад тым варушкам, што Польшча прызнае гэтай правінцыі поўную аўтаномію; 2) забавязанне, што Польшча будзе мець вольную руку ў справе утварэння федэрацыі з Літвой; 3) Польшча атрымае фінансавую падмогу на ваенныя выдаткі.

Зноў дыпламатычныя зносіны паміж Францыяй і Нямеччынай.

З Парыжу паведамляюць: быўшы французскі генэралны консул у Берліне, Др. Марэй, пачынаюцца французім дыпламатычным прадстаўніком у Нямеччыне.

Злучаныя Штаты афіцыйна выступаюць з коаліцыі.

Парыжскія газеты паведамляюць, што на апошнім пасяджэнні вышэйшай рады прадстаўнік Злучаных Штатаў вымагаў, каб з формулы: „Самавыя і прыхільныя дзяржавы“ выкінуць слова „прыхільныя“. Гэтае вымаганне тлумачыцца, як афіцыйнае выступленне Злучаных Штатаў са складу коаліцыі.

Ангельская дэлегацыя ў Расію.

Як вядома, Англія паставіла выслы дэлегацыю ў Расію, дзея аз-намялення з унутраным становішчам краі.

Усерасійскі выканаўчы Камітэт саветаў прыняў рэзалюцыю ў якой выказвае сваю падзяку за адносіны кангрэсу да расійскага пытання і вітае пастанову аб пасылцы дэлегацыі ў Расію. У рэзалюцыі сказана, што будучы чакаць дэлегацыі на граніцы і дадуць ёй усюлякую мажлівасць дзе-ля азнамлення з тым, як выглядае дыктатура пролетарыату.

Напад Чэхіў на Калчака.

„Тэлгр. Камп.“ паведамляе з Прагі: „Венков“ дэведываецца з Лёндану, што цягнік, у якім ехаў Калчак з сваімі міністрамі, як і другія цягнікі з вышэйшымі вайсковымі чынамі з палкавымі, касамі былі затрыманы чэшскімі салдатамі. Калчак яны вызвалілі, але ўсе грошы, у суме 65 мільёнаў ангельскіх фунтаў золата, чэхі забралі.

Наступленне літвіноў на Вільню.

„Gaz. Warsz.“ у стацыі „Listy z Wilna“ так піша, паміж іншым, аб магчымым наступленні літвіноў на Вільню.

„З Літвы даходзяць весткі аб нейкім аграмаджанні Тарыбаўскага войска, маючага якобы посыле Вадохрышча вырнуцца на Вільню“.

Далей эндэкая газета пацяшае сябе так:

„Гэта ёсць нападанне мукі на слава, дык ніякага страху не выклікае, а навет, як людзі сьведомыя кажучы, пачатак літвінскага наступлення будзе ічэскайнім адарэньнем, бо посыле яго трывожная сітуацыя заціхне і справа будзе вынасьнена...“

У Польшчы.

Польска-украінскі дагавор.

„Свз“ паведамляе аб пропозыцыях, якія прадставілі польскаму ураду Украінцы:

1) Абшар Украінскай рэспублікі мае быць абзначаны такімі граніцамі: ад берагоў Чорнага мора уздоўж Днестру аж да ўвойсця Збручу, уздоўж гэтай ркі становішча паўночна-усходняй Валыншчыны ўстаноўць мірная канферэнцыя ў Парыжы. На поўначы, паўднё і ўсходзе граніцы будучы вызначаны пасле заўладання гэтых абшараў украінскімі войскамі і пасле утварэння дагавораў з заінтарасаванымі дзяржавамі.

2) Нацыянальна-культурныя правы палкаў на Украіне будуць так сама забяспечаны, як украінцаў у Польшчы...

3) Аграрная справа на Украіне будзе развязана агульна-украінскім установам соймам...

4) У справах эканамічна-гандлёвых Украінскай рэспубліка будзе кіравацца да навазьяны найчэснейшых адносін з Польскай рэспублікай на падставе ўзаемнасці.

У замен на гэта украінскі урад вымагае:

1) Прызнанне Украінскай рэспублікі, як незалежнай і самабытнай дзяржавы; падтрыманне яе ў адносінах да іншых дзяржаваў і утварэнне вайсковай, гандлёвай і консульскай кан-ванцыі.

2) Дзея ліквідацыі папярэдніх непаразуменняў—асвабоджэнне арышто-ваных або інтэрнаваных украінцаў.

3) Аказанне помачы Украінскай рэспубліцы ў амаганні з ворагам у форме зброі, амуніцыі і, наагул, ваеннага матэрыялу ў разьмерах, які абзначыць асобным дагавор. Адкрыццё пераезду пераа Польшчу на Украіну з іншых дзяржаваў, асабліва для украінскіх палонных, ваенных матэрыялаў, грашо-ных знакаў і г. д.

Проці дэкларацыі заявілі пратэст галіцыйскія сабры украінскай мсіі.

Зімою.

Калядная ночка увесь свет пакрывае, Па белай ад сьнегу зямельцы снуе; Міцеліца ў полі сапе, завывае, Сьвіст вітраў спакойна заснуць не дае.

У коміне вепер заціхнуць ня хоча— Заносіцца песьняй магільнай, дайкай, То стогне, то плача, то дайка рагоча, Як быццам сьмяецца з выдолі людэкоя.

Дарожкі і сьцежкі занесла віхура Ня знаць, дзе балоты, дзе лог, дзе папар; Воўк, вышаўшы з лесу, скаголе панура, Каб чым пакыніцца—пакінуў гушчар.

І сьняе небо ад зор ня рухае, І месяц дзеся згінуў, ня ходзе па ім. Што хвіля—цяжкая ноч, мароз на вальнее, Сьнег сьне і сьне, як прыскам якім.

Бяда падарожніку гэтай парой, Дарогу вялікую перабываць,— Як стой; загаведзіся можна душою, Сьняжніца засіпаць, зьвяр'е разарваць.

Але вось у гэту рабаву ночку, Бач, нехта ня вытрываў—подем ідзе, Руку апырае на тонкім кібэчку, На плечэх і спераду вошку нясе.

Хто, гэты шалёны, ў такую завею Пакінуў шапкаў, у дарогу пашоў? Ам жутка на сэрца, душа айма млее: Там з даёнам кабета плыцца дамоў.

Гістор'я стара: убогая дасука Пайшла ў двор на службу для хлеба куска; Пайшла, паганяная гора прысёўкай, Ад хаты радамай сьвятога кутка.

Саманцаты год ішоў прыгожай Ганулэ. Век самы, што толькі жылі, прыпывал, Сам век, што ахвоце да працы, да гуляў, А што ўжо любіцца—ня ўсё забывай!

На авадку для хлопцаў, на зайдрысць дзяўчатам Слыла паваблівай дзяўчынай яна. І гэта-ж павабілася яе стала катом: Скасіла і радасьць і песьні сьпіртна.

О, моладасьць, моладасьць! Скозькі з табой Прыгод падчас горкіх ідзе для людзей! Ты сэрца убурыш, гуляеш ты з душою, Ты, дохлячы думкі, кроў смочаш з грудзей.

Я такжа, змагаючы долі завею, Надзеі вялікіе сьніў, будаваў.— Ты-ж, моладасьць, мацыйка стала маер... Эя, што гаворыць? Цябе я ня знаў!..

Прыхільна дзяўчына на сьвет гэты боскі Глядзела і верыла зьменным людзям; От, знама,—прыстачка, дзіць нашай вёскі, Што з бедвасць, з невучтва знавая ям.

Ня мала ў дварэ слуг, шмат хлопцаў усялякіх, Сумленых, праўдзівых і шалёмаў благіх. Цмох-жа вылашчы: няма ў ім ніякіх, Надступкаў нягодных, як ёсць у другіх.

Дзяўчына прыгожая, хлопец прыгожы,— Вось пара ўжо сэрцаў, вось пара людзей, Што могуць забыцца на ўсё, на сьвет божы, Як кроў маладая заходзе жывей.

Хто з нас ня любіўся, хто ўсёхай каханьня? Хоць міг сьнях лет маладых не правёў? Сам-на-сам дзяўчыны з малойцам шастаньні, Дзук сэрцаў хто слушаў высельных разоў?

Цмох і Гануля—вось роўная пара: Яна—бедна дзеўка, ён—бедны дзяцюк; Любіліся і мелісь пабрацісы зара, Ды адрадаіло ічэскае, мінула іх рук.

Гаротнага хлопца пачалі далёка, Пачалі ў салдаты на здыскі, на плач; Асталася Гануля адна-адзінокая, А з доляй—хоць сонца, хоць сьвету ня бач.

Сягоньня во—ў гэткум сьцюжы палыцця, Палыцця з вшчэсцем, з шчэхай сваёй, Хоць вые віхура, таўтурна сьмяецца, Як людзі,—так дайка рагоча над ёй.

Ідзе і ідзе, а сьнягамі даме небо, Дзіць у руках плач. Ноч, жутка... бяда! У катомцы на плечэх нясе будку хлеба І сала хунт—сэржкі за труд калёда.

Па гурбах, па наснах ідуць сьняжаныя, Змагаюць; халодны пот цёла зліў, А рукі і ногі мароз неспыняны Дзюно замараюць, дзюно зьнячужаюць.

Чуць дух пераводаіць, зьліваюцца вочы, Яшчэ дабыла сіл,—ды дзе больш дабыць? Скасіліся ногі, яшчэ в вепер скожыў, Схіснулася я з даёмам і з хлебом ляжыць.

Ляжыць сьрод поля шырокага У расьцеаі духовай са сьнегу. Спачні з даёньнем, адзінокая,— Вам лепшых не знаці належаў!

Ня бойцеся!.. Утуле ад холаду, Спаўе, як палёнкай, сьнег бамы, Зацягне вам песьню мацельца, Воўк жалёбай завые скалелы.

Але вітраў сьвісты магільныя І воўчы выціць пад борах Няхай ня пужаюць вас, бедныя, Сваім нялюбным загаворам.

І небо хай гэта вас хмарнае Ня страшыць сваёй цёмнатой, І доля вам гэта цперашня Хай вельмі ня адасца благом.

Ці-ж хаты для вас былі лепшымі, Як гэта сьняжаная ніва? Скажы ты мне, маці бязмужняя, Была-ж ты дагэтуль ішчэскай?

Жыла-ж з табой моладасьць явая, Высельныя песьні ці пела? Былі-ж для цябе людзі добрымі, Іх алошць над табой не палела?

Падумай, падумай гаротная! Я ў песьню пралёжу твае думы І раам спяём гулкім голасам Пад дайкай мацельцы шуму.

Бядак жыць толькі сягоньня, Дзён ляшчага яму не такаць; Цар-голад нешчэснае гоне Крывавага хлеба шукаць.

Пакінуўшы родную хатку,— Калі яшчэ такая дзе ё,— Замучаў бядой да астатку, Ідзе, каб здабыць на жыццё.

Ідзе, а пражорнікаў вочы Цікуюць з усіх са старов. Ідзе, а ці днём, ці уночы,— З дарогі зьбіваецца ён.

Так блудзячы, вальца ў сеткі, Расстаўленне з патайка, І сілаў ня раз апасьледкі Сцуць п'яўні, вужы з бедка.

Запаліць паградаў дайка За кроў, за мазолі, за труд; Дадучы медзяка для прыліку, Што ліў пот ня толькі за квут.

Як выпісуюць дух увесь чыста, Прызнаюць няздатным к труду,— Прагоняць на ветраў на трыста, Прагоняць на сьлёзах, біду.

І пойдзе бядак нешчэскавы, Здароўя уцякаючы цвет, Праз цёмныя бору, праз нівы, З жабрачкаў торбай у сьвет.

Што?—ўжо ты дрэмець, дзяўчына? Ня сьні, яшчэ штось прысьм! Эя, што там,—каліна-маліна! Запейма,—песь лёгка ўдаём.

А будзе цікавая песьня, Бо выкажа думы твае. Ну, слухай, хоць сэрцу балесна,— З твай мей доля пне.

Пісудэні аб вайне, Украіны з большавікамі.

Рэдактар газ. „Журнала Дэ По-
лей“ меў размову з дзяржаўным ша-
фам.

Пісудэні глядзіць оптымічна на
будучыню Польшчы. Трэба перамагчы
вялікія труднасці. Але нічога паўнага
аб становішчы ён яшчэ ня можа сказаць.

Рэдактар французскай газеты тагды
выказаў здзіўленне, чаму соцьяліс-
тычныя прэса ў Польшчы ў гэты цяж-
кі час падтрымлівае нямецкія інтэры.

Пісудэні на гэта адказаў: „Лёгкае
болей гарачыне. Яны шмат гавораць,
яны захопліваюцца. Можна яны троху
пераувялічываюць, выказваюць па-
чуццё непаспяху ў прычыні адціг-
вання рэалізацыі мірнага трактату. Мы
у цікавым парывае. Гэта ня мір, але
мы так сама не чакаем вайны на ня-
мецкім фронце.“

Аб украінскім пытанні Пісудэні
казаў: „Гэтае пытанне незразумелае
на заходзе. Мы бліжэй оуседзі так-сама
часам сумняваемся. Насяленне краю,
які называецца Украінай, паўстало
проти большавікоў з такой-жа упартас-
цю, як проти Дэнікіна. Чаго яна дама-
гаецца? трудна даведацца. Ці яна сама
гэта знае? Яна вызначае свае дамаган-
ні негатыўна.“

Аб вайне з большавікамі і боль-
шавізму Пісудэні казаў: „Пакуль што,
мы на большавіцкім фронце ў стано-
вішчы наступу, бо да зямель кампаніі
мы не вярнуліся. Нам не хапала
аброўных матэрыялаў для наступу. Ста-
новішча на фронце можа стаць неспа-
койным, бо большавікі збіраюць войскі
на некалькіх мясцох.“

Але, азіраючыся на наш народ,
можна працаваць. Народ патрыятычны,
і дзякуючы патрыятызму, ня было ў
нас большавіцкіх непакоў. Рабочыя і
сялянне былі салдатамі незалежнасці
і волі. Дзяля гэтага большавіам ня мае
цяпер шансаў клімагізавацца ў
Польшчы“.

Перамірые між Расіяй і Эстоніяй.

Як вядома з тэлеграм, зроблена
перамірые паміж савецкай Расіяй і Э-
стоніяй. Думаець, што перамірые да-
дае да утварэння праўдывага міру, які
зробіць мажлівым пачаць гандлёвыя
зносны паміж гэтымі дзяржавамі, але
гэта яшчэ шмат залежыць ад коаліцыі.
Калі яна не пазволіць, дык гандлёвых
зносін з Расіяй ня будзе.

Літва і савецкая Расія.

Літоўскае прэсбюро паведамляе,
што паміж Літвой і савецкай Расіяй
утворана умова ў справе замены захо-
нікамі і цывільнымі палоннымі. Дзеля
таго, што ўся тэрыторыя Літвы ачыш-
чана.

Дровы для Англіі.

Праўдывае ўсходніх зямель вя-
дае перагаворы з англійскім урадам аб
прадажы яму дроў на 20 мільёнаў фун-
таў стэрлінгаў. Зноў, гэтая сума па-
вінна быць зацверджана на закупы ў
Амерыцы насення для тых сялян, якія
ужо асталіся без запасаў абыжжа. Так-
сама часыць гэтай сумы пойдзе на за-
куп харчоў для насялення ўсходніх
зямель.

яшчэ паганамі. Найбольшым богам у
іх лічыўся бог грому і маланкі—Пярун.
Ды яно я вядома, чаму людзі лічылі
яго за галоўнага бога. Калі яшчэ ня
было навукі, калі людзі шмат чаго ня
ведалі, яны ўсё тое, што іх страшыло
і чаго баяліся, лічылі за бога і пакла-
няліся гэтаму. Пярун быў грозны бог.

Верылі славяне гэтак сама ў ро-
жніх ведзьмаў, лясуноў, ваўкалакаў,
але гэта ўсё былі благае багі, каторыя
толькі і стараліся, каб як-небудзь зра-

біць чалавеку прыкрасць ці зло. Адзін
з добрых багоў быў бог Сонца. Але ён
быў добрым толькі паўгода; на другое
паўгода ён адходзіў недзе далёка ад
зямлі, а тым часам нягодныя багі пры-
носілі сьнег, холад, усё замірало. Лю-
дзі з нецярплівасцю чакалі, пакуль
вернецца Соўнейко да калі пад яго
цёплым праменьнем зноў усё ажыве:
сьнег агіне, настануць цёплыя дні, калі
пожні зазеленеюць травіцай, калі на
полі ўзрасце абыжжако, што так пат-
рэбава для жыцця чалавеку і жывёле.
Усё гэта суліла Сонца, калі карицелі
почы і даўжэлі дні. Ізноў зазеленеюць і
поле і ляс, настане на зямлі жыццё і
гомані і песьні. Як-жа ня радавацца з
гэтаго? І радаваліся людзі і сьпявалі
песьні, і стараліся вытлумачыць сабе,
як і чаму гэта сталася.

Таўмачылі сабе славяне, што маці
Сонца, Каляда Грамніца, выбавіла яго
ад сьмерці, ад бога цемры Чарнабога,
адрадіўшы яго нанова. Іна, каб ура-
таваць Сонца ад Чарнабога, прыняла
яго ў нутро сваё, а каб схавання ад
ворага, перакінула сама белую казю
і радзіла малое сонца. Яно яшчэ ма-
лае і кволое, але Чарнабог вядуе
яго перамагчы і, хоць не адразу ўсту-
піць яму, але сонца падрастае, зго-
ніць з зямлі холад і цемру. У чэрвені
само сонца святкую перамогу сваю
над Чарнабогам, іграючы перад усхо-
дам на Купальне.

Людзі прымецілі, што гэта як раз
робіцца калі прырашэньні палавін
сьнежня. Быў гэта радасны час для
людзей. Дзяля гэтаго славяне спакон
у гэтым часе святкавалі дзень, у ка-
тым сьвет зноў браў перавагу над
цямрай, дзень над ноччу, і сьвято гэта
называлася Колядамі. На Коляды адбы-
валіся гульні: шчадравалі, віншавалі
адзін другога; вадзілі мядзведзя, ха-
дзілі з „Казю“ і т. д.

Славяне святкавалі свае коляды
ў час калі Нараджэньня Хрыста—25-га
сьнежня, а дзеля таго, калі яны сталі
хрысьціянамі, старыя паганскія Коляды
зліліся з новым хрысьціянскім сьвя-
там. Нараджэньнем Божым. Назва заха-
валася старая, але другі змест атры-
мала гэтае сьвято.

Н. В.

Да ведама ўсіх Беларускіх настаў- нікаў м. Менскі.

Калядае сьвято (ёлка) для ўсіх
хрысьціянскіх дзяцей м. Менску адбу-
дзецца 11-га студня г. г. з 3-х
гадзіне ўдзень у тых памяшкань-
нях, якія адначасна Агульным Камітэ-
там па арганізацыі гэтага сьвята.
Ёлка для школьнікаў будзе ўладжана
пераважна ў школьных памяшканьнях
па 2—4 школы разам, для дзяцей з ву-
ліцы—пры Цыркулах, а так-сама ў Бе-
лай Салі, у Работніцкім клубе, у Ка-
мерцыйнай школе і іншых мясцох. Уся-
го будзе ўладжана ў Менску 45 ёлак
для дзяцей—школьнікаў і з вуліцы.
Усім дзецям будуць разданы на ёлках
падарункі—булкі, пернікі, пукеркі і інш.

Кожная школа ідзець пад кіраў-
ніцтвам сваіх настаўнікаў—настаўніц
у тое памяшканьне, аб якіх будзе да-
ведзена да агульнага ведама праз Мен-
скую прэсу. Пажадана, каб настаўніц-
кі школах прынялі ўдзель у прамовах
на сьвяце да дзяцей. Пажадана, каб дзеці
выступалі з Лёў дэкламіцы і каб пра-
пелі сваім хорам колькі песьняў.

9-га студзеня патрыятычна падзея
па мяшчэках падарункаў для дзяцей.
Падзея гэта будзе адбыцца ў памяш-
каньні Польскай Рады Школьнай (Да-
мініканскай, 34). Пажадана, каб настаў-
ніцкі школах прынялі ў гэтым па-
дзеі ўдзель.

У гэты ж Школьнай Радае, 10-га
студзеня раніцай, будзе раздана ёлак і
падарункаў. Кіраўнік кожнай школы
павінен пры гэтым мець з сабой сьпіс
сваіх школьнікаў.

З прычыны таго, што Беларуская
Школьная Рада позна даведлася аб
уладжыванні „ёлка“, шмат што можа
быць ня ў мисль настаўнікаў школах.
Але таму-ж самі настаўнікі павінны па-
старацца, каб школьнікі ня былі скрыў-
джаны і каб на гэтых сьвятах іх школа
ні займала апошняга месца, як у Лёў
хоравых, так і ў дэкламіцы. Калі нас-
таўніцкі і настаўніцкі сьмі прыдуць на
сьвято ўсе акуратна і прынядуць усіх
дзяцей сваёй школы, то пераважнае
значэньне на гэтым сьвяце будуць мець
як раз школы беларускіе.

Беларуская Школьная Рада

Коляды.

Кожны з нас ведае, што такое Ко-
ляды і калі яны сьвяткуюцца, але ня
усякі ведае, адкуль гэтае сьвято ўзя-
лося. Вось паслухайма, што аб гэтым
кажа нам гісторыя.

Маюга, многа год назад нашы прод-
кі, славяне, які былі яшчэ хрысьціянамі.
Ня было тагды ні каталікоў, ні права-
слаўных. Славяне, з каторых патам вы-
паў наш беларускі народ, былі тагды

яшчэ паганамі. Найбольшым богам у
іх лічыўся бог грому і маланкі—Пярун.
Ды яно я вядома, чаму людзі лічылі
яго за галоўнага бога. Калі яшчэ ня
было навукі, калі людзі шмат чаго ня
ведалі, яны ўсё тое, што іх страшыло
і чаго баяліся, лічылі за бога і пакла-
няліся гэтаму. Пярун быў грозны бог.

Верылі славяне гэтак сама ў ро-
жніх ведзьмаў, лясуноў, ваўкалакаў,
але гэта ўсё былі благае багі, каторыя
толькі і стараліся, каб як-небудзь зра-

Ты помніш, як маці цябе твая родная
Дзень першы ў дашці абула?
Як ты, падрастаючы, цвёрду, зрэбу
Кашулю на цэле пачула?

Галела, калела ў полі ты з пугаю,
Куску жадна будучы хлеба,
На лесе, па вёсцы з стадам цягалася,
Патолі ня знала ад неба.

Цякло лета сыпай, ты, ўся зацяганая,
Злівалася потам крывавым,
А восень студзіла сляго бязлітасна,
Трос вецер адзеткам дзіравым.

Ці пшла ты на поле шырокае, вольнае,
Ці з стадам вярталася з поля,—
Ніхто ня вітаў цябе шчыра, прыветліва,
Ні свой, ні чужы, і ні доля.

Вось вырасла, стала ты дэўкай прыгожай,
Ды горкай жыццё было доляй:
Бацьком тваім бедна і трудна жылося,—
У людзі чужыя паслалі.

Паслалі па цябе на хлеб, на пакідашчо.
На зьдэск, на бадзеньне вяміла.
І ты без апекі прытульнай, блз бацькаўскай,
Навекі сябе загубіла.

З насмешкай благой на цябе, заблудзішчу,
Цяперка ўсе паглядаюць,
І сэрца крывё тваё абліваецца
І вочы ў сьлёзах пльваюць.

У губу ня лезе яда гаспадарскай—
Кусок іх палічаных каўчых;
У каліцы ад крыку дзіцё захліпаецца,—
Патамак твой плача сярмажыні.

Бацькоў гэтым грэхам сваім не папешыла—
З дзіцём ты ўжо ліпняя ў каце;
На службе цябе разлічылі, адправілі—
Ня стало там хлеба дзіцяці.

І што-ж цябе, маці, чакае, бязмужная?
Ня бачыш ты сьвету, ў сьвет глядаеш;
Ня уложыш яныка ты ўжо болей дзявоцкага,
Ня сядзеш ты ўжо на пасадзе.

На вёкі твая ўжо азіманая моладасьць,
Асуджана мучыцца вечно;
І ў гэтай дарозе, ў гэту мяцеліцу
Ты спраўды шчасьлівай, блзспечнай.

Сьнег так адусоль спавівае палёнкаю
Сваёй прыліпаючай, белаю,—
І сиспаду мягка і зьверху накрытая,—
Начлегаў такіх ты ня мола.

Ня мела напраўдае, бо гэтак во—соладка
З дзіцём—бачу я—ты заснула.

Сьпі!.. Паўна, і песьні мае, табе выспутай,
Усёя ты, бядачка, ня чула.

Сьпі, сьпі! покі сонца на небо вятчулае
Узойдзе гуляць над сьветам;
А можа засьні лепш на вёкі, няшчасная,
Як маея з жыццём біцца гэтак!

Вечна ня можа мучыць мяцеліца,
Вечна ня можа ноч панавалі;
Зімае небо сонейкам беліца,
Вецер нямае, хмар ня відаць.

Іскрыца поле сьнежнае, белае,
Бор гутарлівы ціха стаіць;
Воўчая песьня дакая, сьмелая
Жудасна ў полі ўжо ня гудзіць.

Радасна ўсходзе раніца стройная,
Сьвеце для сьветам заславай зямлі;
Укруг усё чыста даўна-спакойнае,
Шалы віхуры як ня былі.

Гоманы, скрыпы з вёскі даносяцца,—
І там ужо сонца робіць сваё;
На саламяных страхах дым коціцца,—
Знак, што пад ім госьціць жыццё.

Будзіцца людзі, з хат выкрываюцца
Яркі Калядны дзень прывітаць;
Цёплая пара з губ выбіваецца,
Шэрань на бровах, шчокі гараць.

Бабы заняты важнай заняткаю,—
Віскі, чапбы ў дзёло ідуць,—
З нейкай паважнай ход яшчэ аглядаю,
Сьвято сьгоньня—бліны пякуць.

Рана устала й жонка Рыгорава,—
Мужа з дарогі ждзю і дачкі.
Носе вяду,—амарылася адрава,
Печ падпаліла, ставіць гарнікі.

Мужа яна ўжо раз і сотныя
Глянула ў шыбы з хаткі на двор.
Мучаць старую думкі маркотныя:
Штосьці ня едзе з Ганнай Рыгор?

Выехаў учора цёмнаю раніцай,
Меўся вярнуцца на-нач дамоў;
Праўда, кабылка худа, чужы цягнецца,
Але вядзі ўжо час прайшоў.

Што за прычына, што так задлякаўся,—
Трудна эгадаць, хоць як варажы!
Ці мо, дзе ў гурбу сьнежнаю ўлякаўся,
Ці мо начуе ў Рубяжы.

„Скрыпнулі самі...“ ў вокны марозныя
Хутка, пакуль там бегчы на двор,
Вочы свае Рыгорных сьлёзныя
Уставіла, в бачыць: ўзыхаў Рыгор.

— Дзе-ж ты дзеў Ганну?—у мужа пытаецца.
— Ці-ж,—ён ей кажа,—Ганні няма?
І абай ім сэрца сьцісканца,
Дум усёякіх хлынула цыма.

Ганна з двара ўжо іншай дарогаю
Ішла, як Рыгор прыбыў на яе.
Думаў, што дома. Бачыць з трывогаю:
Гона няма... Дык дзе-ж яна, дзе?

Дарма шукаць рвуцца ў ваколіцы,
У вёсцы пытаці, на мшы даваць;
Дарма ён стогне, а яна моціцца:
Ганні нідзе няма, ня чуваць.

Толькі ад часу, як гэта сталася,
Гутарка ходзе так па сьце,—
У сьнег як зямелька ўся адзівалася,
Небо мяцеліцу грозну цяпле,—

Ночнай парой з бара недалёкага
Нейкая адзіваньне—глынуці страх—
Чужо лесе з гурбаў, з сьнегу глыбокага
Ідзе на дарогу з ношкай у руках.

Хто ідзе, ці едзе, страх таму гэтае
Дзіво сустраці, голас пачуць,—
Страшная мара, няпаў-адзетая,
З блытанні косы, вочы някуць.

Грудзь да касьцей дзявоцкая вырвана,
Рывалі адноў сьвеціцца ўся.
Стане... ўсё месца робіцца чырваная;
Румі калышучы мару-дзіця.

Тулаў дацяці толькі хістаецца,
Ручак, галоўкі, ложка няма;
Да падарожных з ім падбіжаецца,
Жальбу заводзе жутка сама.

Жаліцца ўперад; посьле жалобную
Страшную песьню сьлёзна няе;
(Гэткую песьню тую палобную,
Як сьмерць запустыце жалы свае).

Аб тых, што з сьветам гэтым разлучаны,
Аб затрутым блз часу жыцці,
Аб маці з дзіцем плача замучанай,
Моціць крыху сагрэць, падвезаці.

Хрысьціянца людзі, чуючы гэтае,
Месца міваюць тое бардэжы.
Здаўнае зноў у лесе з песьняй ня сьпетаю,
З дзіцем, з катомкай нікне сваёй.

Памяць аб гэтым людзі высковыя
Шчыра гадуюць, вера жне,
Яміну тамака ў гушчы сасновае
„Ганніным Яром“ вёска заве.

Я. Кувала.

1/II—1908 г.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Упраўленне усходніх зямель апрацавала пільг дзяржаўных налагаў на тэрыторыі усходніх зямель. Прадпрыемствы, якія вядуць бухгалтэрыяныя кнігі, павінны ўплачваць у казну: маючы прыбытак ня вышэй 10 000—10% з агульнага прыбытку; да 20.000—15%; да 30.000—20%; да 50.000—25%; вышэй 150.000—30%. Для тых прадпрыемстваў, якія не вядуць бухгалтэрыю, устаўляецца аблажэнне з агульнай сумы капіталу: 350.000—1 1/2%, са 100.000—2% і г. д. да 5% з 500.000.

Выбары ў мядоўскую абшчыну адложаны на тыдзень з прычыны немажлівасці арганізаваць вольную прадвыбарную кампанію. Абшчына па гэтай справе падала вышэйшай уладзе мемарандум.

У магістраце, у звязку з бліжэйшым прыходам новай думі, зноў не выплачваецца пенсія служачым.

Прыём магістрацкіх спраў новай думай мае пачаць 15—20 студня.

Заявы аб падаходным налогу дамаўляльнікі павінны як найхутчэй падаць вучастковым падатным інспектарам.

Кватаранты перадаюць гэтыя заявы дамаўляльнікам.

Тэрмін на гэта ўжо скончыўся 7-га студня.

За непадачу—штраф.

У пушкінскай бібліятэцы, дзе пачынаецца рэсурсаў бібліятэкі, уведзена адначаснае аблажэнне ўсіх абанентаў пацёртасцю зборам.

Двоў 80 вагонаў дастаўлена гэтымі днямі ў Менск.

Мясцовыя банкі камандавалі свіх агентаў у Варшаву для прывозу валюты партыю дробных грашавых знакаў, у якіх у Менску чуюцца недастаткі.

На біржы апошнімі днямі было вялікае змяшчэнне. Курс польскай маркі неспадаеўна і катастрофічна панізіўся. За царскія 500-кі плацілі ад 190 да 205 польскіх марак за 100. За 100 польскіх марак плацілі 50—47 рублёў. У звязку з гэтым вельмі паднялася другая валюта. За 100 крон плацілі 75—100 польскіх марак, за 1000 думскіх—700—750 польскіх марак. За долары плацілі 140—150 марак. Учора курс польскіх марак троху павялічыўся. За 100 марак плацілі 57—59 рублёў. Запартрабаванне на царскія грошы вялікае.

На ст. Менск гэтымі днямі прыбыло 10.000 скрынак запалак, 12.000 кіло сьвечак, 75 бочак селядцоў і 15.000 кіло газетнай паперы, шмат шкла, электрычных матэрыялаў і інш.

КИНЕМАТОГРАФ

„ЛЮКС“

Домініканская ул.

КИНЕМАТОГРАФ

„МОДЕРН“

Францішканская ул.

Перарэгістрацыя саюзных чыгуначкі менскага вузла цяпер ідзе вельмі жыва.

50 блак для дзяцей у школах уладжываюцца заўтра, 11-го студня.

У арэштны дом гэтымі днямі будзе пераведзены ўвесь злішак арыштантаў (за дробныя праступкі) з губ. турмы, з прычыны яе перапаўнення.

Прадажа па бонах солі (па 1 ф. на душу і газы (7 1/2 ф.) ідзе ва ўсіх коопэратывах.

Хлеб у прыватнай прадажы каштуе 3 мірак фунт.

Грабежства і злачынствы апошнімі днямі зноў прынялі эпідэмічны характар. Мабыць, у Менску працуюць некалькі добра арганізаваных неўладных шпак.

Рэдактар—Я. ЛЕЎКІ.

Выдавец—Часовы Беларускі Нацыянальны Камітэт.

А б в е с т к а.

Пярэднячыны курс вярбунковых агентаў адчыніліся ў павязе 5 студня а 9 1/2 гадз. у былым Юбілейным доме. Ад 1 гадзіны быў калектыв і паверка звання беларусазнаўства і выдача білетаў слухачом.

За кіраўніка курсаў В. Адамовіч.

Жену разыскаваў Віктарію Александровну Талочко. Гдз знаходзіцца, хто знае, просьба сабачыць па адрасу: **Мінск, Мало-Георгіеўская, дом № 8 Нільскага, кв. 6, Александр Талочко.**

Сегодня 2 картины в 1 вечерь.

Сегодня 2 картины в 1 вечерь.

Грандиозная драма фирмы Хационкова

Въ оновахъ тайны

въ 4-хъ частяхъ.

Въ главныхъ роляхъ: Баранцевичъ, Павлова и Стрижевскій и небывалый оригинальный фарсъ въ 6 част.

Приключенія тещи на морскихъ купаніяхъ.

Сегодня премьера!!!

Последняя новинка кинематографа!!!

Американскій ЗИГОМАРЪ (Равенгаръ)

въ 4-хъ серияхъ

Картина эта въ теченіи 4-хъ мѣсцевъ непрерывно демонстрировалась съ небывалымъ успѣхомъ во всѣхъ кинематографахъ гор. Варшавы при переполненныхъ сборахъ.

АНОНСЪ: 2-ая серия будетъ демонстрироваться съ понедѣльника 12 января.

Открыт стар. в Минске первоклассный конфекцион

Б. ЗАЛЬЦБЕРГА

ул. А. Мицкевича (Захарьевская) где гост. Париж № 92.

К СЕЗОНУ приготонен МУЖСКОГО и ДАМСКОГО ПЛАТЯЯ.

Пальто котиковые, меховые и осенние, разные материалы и меха.

Новейшие фасоны. — Доступные цены. — Прием заказов.

Имеются в продаже ботинки и суконные галоши на америк. подошве наилуч. работы по ценам вне конкуренции.

„Фриц“ СТАРЫЙШІЙ ВЪ МИНСКЪ Ресторан.

Фирма сущ. съ 1893 г.

ПИВО КРУЖКАМИ
одно на сѣбѣ диво
У „Фрица“ пиво
КТО ПИВО
ЭТО ПЬЕТЪ,
ТА ВЪКА
ТОТЪ ЖИВЕТЪ.

ОБѢДЫ 9 мар.
с хлѣбомъ и кофе.

С 5-го декабря ЕЖЕДНЕВНО
во время обѣдовъ и ужиновъ
КОНЦЕРТЫ
Вновь приглашеннаго
СИМФОНИЧЕСКАГО ОРКЕСТРА
Репертуаръ модный классическій, салонный

НАШИ ЗАВТРАКИ

от 9-ти час. утра.

ВАРЪ ДЕМОКРАТЪ
БУФЕТЪ
ala Fourchet
ШАМПАНСКОЕ
В И Н А.
крѣпкіе
НАПИТКИ

УЖИНЫ 10 мар.
с хлѣбомъ и кофе.

УЮТНЫЕ КАБИНЕТЫ БИЛЛЯРДЫ.

ЦѢНЫ УМѢРЕННЫЯ

КУХНЯ ПОД НАБЛЮДЕНІЕМЪ ОПЫТНЫХЪ ШЕФОВЪ.

С К Л А Д

электро-техническихъ принадлежностей

„ПРОМІЕН“

И. Гохнер и Я. Щецин.

Минск, ул. Мицкевича (Захарьевская) 80.

Все необходимое для электричества, лампочки в 110 и 200 вольт.

Большой выбор ЛЮСТР.

Цены умеренные.

Монтерам и торговцам выгодные условия.

Для обслуживания пайщиков

Союз Об'единен. Кооперативов

(б. Минскаго Центрального Рабочаго Кооператива)

района Юбилейной пл., Заславской, Сухой, Кальварійской, Загородной и прилегающихъ улицъ.

Правленіемъ открыта новая Юбилейная пл. лавка под № 13 д. № 55 — Калт-града.

Лавка будетъ открыта со 2-го января 1920 года ежедневно, с 9 час. утра до 4-хъ час. дня.

Там же будутъ отпускаться в числе другихъ продуктовъ соль, хлебъ и по карточкамъ керосин.

ПРАВЛЕНІЕ.

Ресторан „ПАРИЖ“

Роскошный Концертный Залъ и уютные кабинеты.

ОБѢДЫ 9 МАРК. УЖИНЫ 10 МАРК.

Кухня под наблюдением шефа-кулинара.

Вечером с 8 часов грандиозные

Концерты-Кабаре.

При участіи артисток Варшавскихъ театров: Банды Серпиницкой, Н. Залеской, І. Домбровской, Ор. Горловой.

Гастроли: Знаменитой оперной певицы ДРАГИ НЕДАРОВОЙ и любимца гор. Варшавы автора куплетиста ОДРОБИНСКАГО конферансье А. А. АЗРОВ.

Симфоническій оркестръ Малинова.

АНОНС: Приглашены нов. артистическія силы изъ Варшавы.

Дирекція.

Беларускі рэстаран „СТЭЛЛА“

быш. „Т.во АФЦЭРАУ“

(Мицкевича вул. 83, проці нямецкай кіркі).

А Д Ч Ы Н Е Н

ЦѢНЫ: Сьнеданьне—6 мар. Абѣды з 2-хъ страваў—8 мар. Вячэры з 2-хъ страваў—10 мар. і ПОРЦЫЯМІ.

АДПУСКАЕЦЦА РОЗНАЯ ГАРЭЛКА.

У часе абѣды граець канцэртны квартэт ад 1 да 4 гадзіны і у вечары ад 7 1/2 да 11 гадзіны.

ВЕЛІКАПОЛЬСКАЯ РЭСТАУРАЦЫЯ

= БАР ВЕЛІКАПОЛЬСКІ =

ЗАКУСКІ ХАЛОДНЫЯ І ГАРАЧЫЯ, СЬНЕДАНЬНІ, АБѢДЫ І ВЯЧЭРЫ.

Кухня здаровая і смачная.

Бар адчынены ад 9 гадзіны да 11-ай вечару.

Отэль Гарні.

Вул. Мицкевича, рог Фэліцыянская № 36

ТЕХНИЧЕСКАЯ КОНТОРА
ТОВАРИЩЕСТВО

А. Кавенки и К-о.

Вильна, Островоротная ул. 29.

Послѣ 4-хъ лѣтъ перерыва возобновила свою дѣятельность и принимаетъ на себя оборудование: мукомольныхъ мельницъ, электрическихъ станцій, льсопильныхъ, деревообдѣлочныхъ и др. заводовъ.

Слѣды и проспекты БЕЗПЛАТНО. При оптовомъ складѣ техническихъ принадлежностей организована РОЗНИЧНАЯ продажа.

— Электро-механика уступка. —